

Βιοπολιτική και νεοφιλελευθερισμός: Το μέλλον της ευρωζώνης

Χ. Πολυχρονίου

29 Νοεμβρίου 2011

Η πρωτοφανής κρίση στην ευρωζώνη, η οποία ξεκίνησε στο απώτερο άκρο της περιφέρειας με έναν πολύ άρρωστο Μεσογειακό ασθενή αλλά έχει πλέον εξαπλωθεί στον πυρήνα, απειλεί όχι μόνο την επιβίωση του ευρώ ως νόμισμα αλλά την ακεραιότητα της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πράγματι, ειδήμονες όλων των ειδών, από το περιοδικό «*Economist*» έως διάσημους οικονομολόγους όπως ο Νουριέλ Ρουμπινί και κορυφαίοι επενδυτές όπως ο Τζορτζ Σόρος, πιστεύουν ότι η ευρωζώνη βρίσκεται στα πρόθυρα της διάλυσης. Και ποιος ξέρει, μπορεί και να έχουν δίκιο. Εμείς πάντως πιστεύουμε ότι η ευρωζώνη θα έχει μέλλον, αλλά θα είναι ένα πρότζεκτ μικρότερης κλίμακας, κατά μήκος της σκέψης που αναπτύχθηκε από την θεωρία της βέλτιστης νομισματικής ζώνης και με αυστηρό έλεγχο της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής.

Ωστόσο, για να δείξουμε πόσο σοβαρά είναι πραγματικά τα πράγματα στην Ευρωζώνη, ας λάβουμε υπόψη τα ακόλουθα:

Ελλάδα: Η κρίση συνεχίζεται αμείωτη στην Ελλάδα παρά (ή μάλλον εξαιτίας) τις μαζικές διασώσεις, τη σκληρή δημοσιονομική συρρίκνωση, τα σπαρτιάτικα μέτρα και την επιβολή μιας «τεχνοκρατικής» κυβέρνησης (η δημοκρατία και η κυριαρχία έχουν πάει κατά διαόλου σε αυτή τη χώρα). Η οικονομία βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση (το χρέος αυξάνεται, τα δημόσια έσοδα μειώνονται, η ανεργία είναι κοντά στο 20%, και οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις χρεοκοπούν σε επίπεδα ρεκόρ), η κοινωνία είναι υπό διαδικασία διάλυσης (το ποσοστό της φτώχειας διευρύνεται, οι υπηρεσίες καταρρέουν, η ανομία είναι ανεξέλεγκτη, τα επίπεδα βίαιων εγκλημάτων αυξάνονται, και η ροή των παράνομων μεταναστών προκαλεί μια κοινωνική κρίση άνευ προηγουμένων διαστάσεων), και η κυβέρνηση έχει κάνει εσωτερική στάση πληρωμών (ο δημόσιος τομέας έχει σταματήσει να πληρώνει τους προμηθευτές του και χρωστάει δισεκατομμύρια σε ιδιωτικές εταιρείες).

Πορτογαλία και Ιρλανδία: Δύο άλλα κράτη της ευρωζώνης που κείτονται ασθενείς σε κρεβάτι νοσοκομείου και αναγκάζονται να λαμβάνουν υψηλές δόσεις νεοφιλελεύθερου φάρμακου αλλά δίχως να δείχνουν σημάδια ανάκαμψης. Όπως και στην περίπτωση της Ελλάδας, και σε αντίθεση και πάλι με τις προβλέψεις της ΕΕ και του ΔΝΤ, το ΑΕΠ της Πορτογαλίας συνεχίζει να μειώνεται—η οικονομία αναμένεται να μειωθεί κατά ένα 3% το επόμενο έτος και η τρόικα που επιβλέπει τη θεραπεία έχει ζητήσει περισσότερες περικοπές, προτρέποντας τον πορτογαλικό λαό να ανταποκριθεί με εθνικές απεργίες. Και στην Ιρλανδία, παρά την ανάκαμψη του τομέα της οικονομίας υπό ξένη κατοχή, η εγχώρια οικονομία έχει συρρικνωθεί και η χώρα εξακολουθεί να βρίσκεται σε ύφεση.

Ιταλία και Ισπανία: Και τα δύο έθνη είναι τώρα τυλιγμένα στις φλόγες του χρέους (παρά το γεγονός ότι η Ισπανία δεν έχει μια καθαρή κρίση δημοσίων οικονομικών, καθώς το δημόσιο χρέος της προς το ΑΕΠ είναι μόλις λίγο πάνω από το 60% και χαμηλότερο από εκείνο της Γερμανίας και της Γαλλίας, ενώ η Ιταλία, με μόλις 4,6% του ΑΕΠ, τρέχει ένα από τα χαμηλότερα δημοσιονομικά ελλείμματα στην ΕΕ) και τους χορηγείται η συνήθης νεοφιλελεύθερη φαρμακευτική αγωγή (ένας σίγουρος τρόπος για να επιδεινωθεί η κατάστασή τους!).

Βέλγιο: Οι αποδόσεις του 10ετούς ομολόγου του Βελγίου έχουν ανέλθει τις τελευταίες ημέρες στο υψηλότερο επίπεδο τους από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, ύστερα από μια αυστηρή προειδοποίηση από τους γραφειοκράτες των Βρυξελλών ότι τα δημόσια οικονομικά της χώρας δεν είναι ευθυγραμμισμένα με τους δημοσιονομικούς της στόχους. Με τις αποδόσεις του 2ετούς Βελγικού ομολόγου να είναι ήδη πάνω από το 5% και του 10ετούς ομολόγου στο 5,8%, δεν θα αργήσουν να φτάσουν στα επίπεδα των Ισπανικών (6,09% και 6,69%, αντίστοιχα) και Ιταλικών (7,66% και 7,26%) αποδόσεων των κρατικών ομολόγων.

Γαλλία: Η πιστοληπτική αξιολόγηση της Γαλλίας με τριπλό Α έχει επανειλημμένως απειληθεί με υποβάθμιση από τους οίκους Moody και Fitch, αλλά το γεγονός ότι η απόδοση του 10ετούς κρατικού ομολόγου της βρίσκεται σε άνοδο (έχει ανέλθει τώρα στο 3,69% και αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο χάσμα από τις αποδόσεις των γερμανικών ομολόγων από το 1990) σημαίνει ότι έχει χάσει ήδη το στάτους των AAA.

Γερμανία: Η Ανγκελα «Mutti» Μέρκελ και οι κότες γύρισαν στο κοτέτσι μπορεί να είναι το τελευταίο κεφάλαιο στο δράμα της ευρωζώνης που ξεκίνησε με την περίπλοκη κατάσταση των «σπάταλων» Ελλήνων (εδώ, η ειρωνεία και το πραγματικά λυπητερό πράγμα είναι ότι ο Έλληνας ασθενής είναι πιθανό να παραμείνει σε κωματώδη κατάσταση από το χρέος ή σε μια γενική κωματώδη οικονομική κατάσταση για πολλά χρόνια, είτε μέσα είτε έξω από την ευρωζώνη, επειδή η αιτία της ασθένειάς του είναι βαθύτερη από τις συνέπειες της παγκόσμιας κρίσης του 2008 ή τις αρχιτεκτονικές ρωγμές του ευρώ). Ποιος θα το φανταζόταν πριν από λίγους μήνες ότι οι επενδυτές θα έχαναν το ενδιαφέρον τους για τα κρατικά ομόλογα των ενάρετων Γερμανών, και ότι το κόστος δανεισμού του Ηνωμένου Βασιλείου θα έπεφτε κάτω από αυτό του οικονομικού «Τέταρτου Ράιχ»;

Κι όμως, ενώ η Ρώμη καίγεται, ο αυτοκράτορας παίζει το βιολί του. Ή, τουλάχιστον έτσι φαίνεται, καθώς η «Mutti» συνεχίζει να απορρίπτει το κάλεσμα για την μετατροπή της ΕΚΤ σε δανειστή έσχατης ανάγκης και παραμένει σταθερά ενάντια των εισηγήσεων για την έκδοση ενός ευρωομολόγου. Η Γερμανία έχει σχέδιο για την ευρωζώνη, ακόμη και αν πολλοί προτιμούν να μην το βλέπουν: είναι ένα σχέδιο Δαρβινικής βιοπολιτικής (κράτη μέλη με ισχυρές πολιτικές κυβερνήσεις αλλά αδύναμα δημοκρατικά θεσμικά όργανα) και νεοφιλελεύθερων οικονομικών (δημοσιονομικά υγιείς οικονομίες, απόλυτα προσαρμοσμένες στις ανάγκες της αγοράς, και απαλλαγμένες από τις λεπτότητες του κοινωνικού κράτους πρόνοιας και όλων των υπόλοιπων ανόητων ευασθησιών της σοσιαλδημοκρατίας για «καλές και δίκαιες κοινωνίες»).

Ο Χ. Πολυχρονίου είναι Ερευνητής και Εταίρος Πολιτικής στο Ινστιτούτο Οικονομικών Λίβι.

Copyright © 2011 Levy Economics Institute